INICIJATIVA: POTICANJE LOKALNE PROIZVODNJE HRANE KROZ KRATKE LANCE OPSKRBE

Predstavljanje sustava zelene javne nabave Karlovačke županije

Model dinamičke javne nabave, društvenog poduzetništva i sinergije javnog sektora s lokalnim proizvođačima hrane

Ivana Prahić
LEADER mreža Hrvatske
Daniela Peris
Razvojna agencija Karlovačke županije

NOSITELJ INICIJATIVE:
LEADER mreža Hrvatske (LMH)

KLJUČNI PARTNER:
Javna ustanova Regionalna razvojna agencija Karlovačke županije (JURRA)

POKRETAČ SUSTAVA:
Karlovačka županija

OKVIR SURADNJE:
Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva & Hrvatski centar podrške društvenom poduzetništvu (2026.)

Zašto uvodimo zelenu javnu nabavu?

Analiza stanja domaće poljoprivrede i izazovi u Karlovačkoj županiji

-97%

Pad broja kooperanata mlijeka
(sa 3.600 u 2000. na 110 u 2025.)

0

Kooperanata u organiziranom
tovu i otkupu stoke u županiji

-20%

Pad stanovništva RH u 35 god.
(78% mladih razmišlja o odlasku)

Uzroci sloma lokalne proizvodnje

- Potpuno ukidanje organiziranog otkupa primarnih poljoprivrednih sirovina od strane prerađivačke industrije.
- Orijentacija prehrambene industrije na uvoz jeftinih sirovina sa svjetskih burzi.
- Rascjepkanost i pojedinačni nastup malih proizvođača koji ne mogu konkurirati uvoznim lancima.
- Nedostatak zadružnog udruživanja i slaba tehnološka opremljenost.

Društvene i ekonomske posljedice

- Visoka ovisnost Hrvatske o uvozu hrane i ranjivost potrošača na globalne krize.
- Gašenje obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava (OPG) i slabo plaćeni poslovi u industriji.
- Ubrzana depopulacija ruralnih prostora Karlovačke županije i iseljavanje mladih.
- Gubitak prijenosa poljoprivrednih znanja sa starijih na mlađe generacije.

Inovativni model zelene javne nabave

Karlovačka županija kao organizator lokalnog tržišta hrane

1. Sustav dinamičke javne nabave

• Pokrenut u rujnu 2025. za 18 osnovnih škola kojima je Županija osnivač.

• Postupak je stalno otvoren – novi proizvođači mogu se uključiti u bilo kojem trenutku.

• Dva stupnja: 1) iskaz interesa bez obveza, 2) konkretna ponuda proizvoda.

2. Prilagodba mikro i malim OPG-ovima

• Nabava je podijeljena u čak 51 grupu proizvoda (svaka grupa = jedna vrsta namirnice).

• Omogućuje sudjelovanje malim proizvođačima koji proizvode samo jednu namirnicu.

• Potiče udruživanje u zajednice ponuditelja i stvaranje zadruga.

3. Kriterij lokalne proizvodnje (100 km)

• Najniža cijena nije glavni kriterij odabira ponuditelja.

• Prednost ima lokalno proizvedena hrana u krugu do 100 km oko Karlovca.

• Izravno uspostavlja kratki lanac opskrbe od polja do školskog stola.

4. Sinergija sa sustavom LAG-ova

• 4 LAG-a u Karlovačkoj županiji (članovi LMH, ~7 mil. EUR) uskladila su svoje natječaje.

• Poljoprivrednici uključeni u zelenu javnu nabavu dobivaju dodatne bodove na LAG natječajima.

• Osigurava se prednost u financiranju ulaganja i modernizacije.

Dosadašnji rezultati i rast sustava

Konkretni pokazatelji uspješnosti od pokretanja u rujnu 2025. do svibnja 2026.

Faza 1: Siječanj 2026. (Prvo polugodište)

- Ugovoreno 37 grupa prehrambenih proizvoda.
- Uključeno 12 različitih poljoprivrednih subjekata i proizvođača.
- Ukupna vrijednost ugovorene nabave: 179.000,00 EUR.
- Uspješno pokrenuta opskrba za 18 matičnih osnovnih škola.

Faza 2: Svibanj 2026. (Aktualno stanje)

- Ugovorene 42 grupe namirnica (+13% rasta obuhvata proizvoda).
- Uključeno 13 različitih subjekata (+8% rasta broja proizvođača).
- Ukupna ugovorena vrijednost: 247.797,74 EUR (+38% povećanje obima).
- Uključeni primarni proizvođači, pekari, sirane i mesne prerađevine.

PRIMJER DOBRE PRAKSE DRUŠTVENOG PODUZETNIŠTVA: SIRANA MILKA (Duga Resa)

Transformirana u društveno poduzeće uz ESF potporu, povećala je kooperantski lanac sa 17 na 22 proizvođača mlijeka (+29%). S 5 zaposlenih ostvaruje društveni utjecaj usporediv s velikim mljekarama te je s kooperantima ostvarila LAG potpore za ulaganje u pogon i daljnje udruživanje u mljekarsku zadrugu.

Potencijal širenja kratkog lanca opskrbe

Od 18 osnovnih škola prema svim javnim ustanovama u Karlovačkoj županiji

7.684 učenika

Osnovne škole

Širenje sa 18 na ukupno 29 matičnih i 34 područne škole

29 vrtića / 2.881 dijete

Dječji vrtići

Uključivanje predškolskih ustanova na području županije

1.095 korisnika

Zdravstvo i socijalna skrb

3 bolnice (815 kreveta) i 2 županijska staračka doma

260+ učenika i korisnika

Učenički domovi i ostalo

3 učenička doma (Karlovac, Duga Resa, Ogulin) + centar u Krnjaku

Partnerstvo i institucionalni okvir

Sinergija javnog sektora, civilnog društva i nacionalnih institucija

LEADER mreža Hrvatske (LMH)

NOSITELJ PONUDE

- Najveća nacionalna mreža za ruralni razvoj (okuplja 63,6% hrvatskih LAG-ova).
- Kapilarni doseg na terenu putem 4 LAG-a u Karlovačkoj županiji.
- Promicanje društvenog poduzetništva, zadrugarstva i CLLD metodologije.

JURRA Karlovačke županije

KLJUČNI PROVEDBENI PARTNER

- Javna ustanova osnovana od strane Županije (20 stručnjaka).
- Vodi i koordinira cijeli objedinjeni sustav zelene javne nabave s jednog mjesta.
- Pruža stručnu i tehničku podršku javnim ustanovama i razvoju županije.

Karlovačka županija & Nacionalna zaklada

POKRETAČ I STRATEŠKA PODRŠKA

- Karlovačka županija: osnivač škola i pokretač sustava zelene nabave.
- Nacionalna zaklada i Hrvatski centar podrške društvenom poduzetništvu: prijenos znanja, edukacije i zagovaranje okvira.
- Međusektorska suradnja: Savjetodavna služba, HGK, Veleučilište u Karlovcu.

Planirane aktivnosti u 2026. - 2027. godini

Pet ključnih faza za jačanje i širenje sustava zelene javne nabave

FAZA 1

Škole grada Karlovca

Ugovoreno oko 800.000,00 eura, otkupljeno oko 100 tona hrane, povećanje potreba za hranom preko 200%

FAZA 2

Bolnice, staračke i đačke domovi

Potreba za hranom tokom cijele godine, nema ljetne stanke

FAZA 3

LAG natječaji za primarne proizvođače

Veći broj bodova na LAG natječajima za uključene poljoprivrednike

FAZA 4

LAG natječaji za potporne sustave

Ulaganja u logističke centre (poljoprivrednici prestaju sami razvoziti hranu), ulaganja u doradu primarnih sirovina.

FAZA 5

Udruživanje

Poticaji za udruživanje: zajednice ponuditelja, zadruge ili drugi oblici udruživanja.

Hvala na pažnji!

Zajedno gradimo održiv lokalni sustav proizvodnje i otkupa hrane u Karlovačkoj županiji.

LEADER mreža Hrvatske (LMH)
Jozefinska cesta 27, 47250 Duga Resa
E-pošta: predsjednik@lmh.hr, ured@lmh.hr
Web: www.lmh.hr

JU Regionalna razvojna agencija Karlovačke županije (JURRA)
Haulikova ul. 14, 47000 Karlovac
E-pošta: info@ra-kazup.hr
Web: www.ra-kazup.hr